

Н.В. КОНОНЕНКО,

старший лаборант кафедри дошкільної педагогіки
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ЗНАНЬ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Розвиток і впровадження інновацій у практику підготовки педагогічних кадрів у педагогічних вишах України потребує усвідомлення загальних тенденцій, які домінують у світі і набувають глобального характеру. У наукових працях сучасний етап розвитку визначається як суспільство, що базується на знаннях. Саме виробництво знань як інноваційна діяльність за своєю суттю визнається джерелом економічного зростання і конкурентоздатності суспільства.

Ідея суспільства виробництва знань обґрунтовується в багатьох наукових концепціях (Е.Тоффлер, Д.Белл, Ю.Хаяши, М.Кастельс, Ф.Махлуп, П.Дракер, Г. Клейнер). Досліджуючи тенденції змін у традиційних наукових структурах виробництва знань, автори наголошують на трансформації механізмів користування сучасними формами знання, формування нових типів виробництва знань і способів їх упровадження в практику прийняття рішень. Вченими визнано, що наука і знання у ХХІ столітті стали реальною виробничою силою. Створювані цією силою цінності безпосередньо пов'язані з людиною і залежать від її освіченості і компетентності в інтелектуальній діяльності [1].

На цьому тлі активно розвивається теорія управління знаннями як нова галузь наукової і практичної діяльності. Метою цієї галузі є систематизація досвіду роботи з інтелектуальними ресурсами і створення теоретичної бази для управління знаннями та їх якістю. За визначенням Б.Гейтса, не можна управляти знаннями у традиційному розумінні, проте можна створити такі

умови, за яких необхідні знання і інформація в потрібний час стануть доступними людині для виконання необхідних завдань. Знаннями людини можливо управляти, розширюючи і поглиблюючи їх, роблячи їх гнучкими або міцними і сталими. І це досягається за допомогою використання різних форматів і стратегій навчання, що організується і забезпечується педагогами [2].

Відтак, одна з актуальних проблем вищої педагогічної освіти полягає у тому, аби теорію управління знаннями використати в процесі професійної підготовки педагогічних кадрів, адаптуючи її до різних рівнів і типів освітніх навчальних закладів, їх соціального призначення. Показником ефективності використання цієї теорії в освітньому процесі вищої школи стає управління якістю знань майбутніх фахівців, приведення її у відповідність з потребами їх практичної професійної діяльності [3].

Сьогодні якість професійної підготовки майбутніх вихователів визначається обсягом і міцністю засвоєних знань. При цьому фактично не враховується їх здатність адаптувати свої знання до мінливих умов професійної діяльності, поповнювати, оновлювати і творчо використовувати. За цих обставин знання, отримані майбутніми вихователями у виші, не тільки не забезпечують успішного виконання завдань професійної діяльності, а й в силу своєї консервативності і невідповідності реальній ситуації призводять до негативних наслідків. Користуючись професійно-педагогічними термінами і поняттями для формального позначення складових ситуації педагогічної діяльності, цілей її розвитку і не розуміючи їх суті, вони діють фактично інтуїтивно, а не свідомо.

Такий стан якості професійно-педагогічної підготовки майбутніх вихователів у вищому навчальному закладі зумовлений кількома обставинами. Перша обставина - це складання плану і освітньо-кваліфікаційної програми підготовки за принципом предметоцентризму, за яким цілісна за своєю природою система професійної педагогічної діяльності вихователя з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку формально і довільно

розділяється на окремі фрагменти, що оформляються як навчальні дисципліни. При відсутності єдиної науково обгрунтованої моделі професійно-педагогічної діяльності вихователя дітей дошкільного віку номенклатура нормативних і елективних навчальних дисциплін у кожному виші визначається довільно, за уподобаннями і уявленнями розробників навчальних планів і освітньо-кваліфікаційних програм.

Друга обставина пов'язана з особливостями організації і забезпечення навчального процесу у виші, де кожен викладач презентує і вимагає від студентів усвідомлення власного бачення предмету діяльності і способів дії з ним. Саме викладач визначає цілі щодо вивчення навчальної дисципліни, її зміст і кінцеві результати. При відсутності цілісної моделі професійно-педагогічної діяльності вихователя дітей дошкільного віку відповідно до якої викладач має визначати місце і зміст своєї навчальної дисципліни в загальному контексті професійної підготовки, розрив між знаннями про потреби реальної практичної діяльності вихователя і тими, що надаються в виші поглиблюється, що негативно позначається на їх якості.

На нашу думку, управління якістю професійно-педагогічних знань майбутніх фахівців для системи дошкільної освіти визначається методологією організації цього процесу. Вихідним для її розробки є розуміння знання як зафіксованої у свідомості людини інформації, що з певним ступенем достовірності, точності і повноти відображає об'єктивні властивості, закономірності існування і функціонування предметів, явищ і процесів світу, який її оточує.

За умови, що у свідомості майбутніх вихователів мають відбиватись уявлення про характеристики і системні властивості педагогічного процесу, що забезпечують його цілісність, модель їх підготовки до професійної діяльності має бути представлена як система знань, яка описує цілісну і системну сутність самого педагогічного процесу і способи діяльності, що забезпечують його організацію і практичне відтворення.

Наступний важливий момент полягає у тому, що будь-яке знання – це завжди певним чином кодифікована інформація, що дозволяє її ідентифікувати і розшифровувати, тобто декодувати. Завдяки цьому існують такі форми знання як перцептивне і понятійне, дискурсивне і інтуїтивне, явне і неявне, емпіричне і теоретичне, декларативне і процедурне тощо. Відтак, визначення й усвідомлення способу кодування інформації виступає складовою управління якістю професійно-педагогічних знань майбутніх вихователів. Тобто поряд із знаннями щодо предмета професійно-педагогічної діяльності вихователя, способів його організації і практичного забезпечення, у свідомості майбутніх фахівців має бути зафіксований спосіб кодування і декодування цих знань у різноманітній інформації.

Урахування зазначених моментів дозволяє упорядкувати зміст навчальних дисциплін через визначення їх місця і ролі у створенні цілісного образу професійно-педагогічної діяльності вихователя дітей дошкільного віку, його цілей, ресурсів, способів здійснення. Накладання змісту навчальних дисциплін на загальну модель професійно-педагогічної діяльності вихователя створює умови для подолання наслідків механістичного і лінійного мислення студентів і викладачів не тільки у межах однієї дисципліни, а й всього професійно зорієнтованого циклу. При цьому обсяг, глибина і необхідність знань будуть визначать не бажаннями і суб'єктивними переконаннями викладачів, а практичними потребами педагогічної професії, якою оволодівають студенти-майбутні вихователі, їх мотивацією, досвідом і рівнем освіти. Впродовж часу, витраченого на підготовку до професійної діяльності, майбутні вихователі повинні навчитися аналізувати кожну конкретну ситуацію, що виникає в процесі їх взаємодії і співпраці з дітьми дошкільного віку, виявляти її типовість або нетиповість, знаходити адекватні ресурси для її розвитку у бажаному напрямку. Задля цього необхідні універсальні - системні знання про природу педагогічних явищ і способи їх перетворення.

Література.

1. Коулопоулос Т., Фраппаоло К. Управление знаниями / Пер. с англ. / Т. Коулопоулос, К. Фраппаоло.- М., Альпина Бизнес Букс, 2008. - 224 с.
2. Лебедев С. А. Философия науки: Краткая энциклопедия (основные направления, концепции, категории). // С.А.Лебедев.- М.: Академический проект, 2008. 320 с.
3. Полат Е.С., Бухаркина М.Ю., Моисеева М.В., Петров А.Е. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / под ред. Е.С. Полат. – М.: Академия, 2005. – 272 с.